



EL CAVALLER DEL PERDÓ

A la senyoreta Mercè Rodoreda

Plovia, i en els camins plens de fang hi havia l'empremta del pas de les cavalcadures dels cavallers nobles del petit reialme de Lou. El poble: el fuster, el cadiraire, el ferrer, el flequer i el sastre, es diuen:

-Mai havia vist ploure tant!

-Ja t'ho deia: aquell dolor tan fort no era de bon ésser! Ja t'ho deia!...

I el sabater, filòsof, amb els clauets agafats als llavis, picava i picava, mentre la pluja repicava els vidres que ploraven.

II

Els savis del país ho havien dit: «Cal abolir la pena de mort». Qui ho dirà a la reina?

Durant uns dies es confonen noms i noms, Qui s'atrevirà?

-Jo no, perquè precisament tinc d'anar-me'n lluny, a casa del meu cosí.

-No era mort?

-Si, però... sabeu, la vídua em demana...

-I vós?

-Aquest reuma que no em deixa moure. Si jo fos jove... Us recordeu d'aquella vegada que, voltat d'enemics...

I les paraules saltaven ara feixugues, després joioses, evocant records d'aquella joventut que tothom retreia en aquests moments.

Però una noia amb la veu viva («basta una noia amb la veu viva per redimir la humanitat», Maragall) llança el nom:

-I si ho diguéssim a Rulet?

III

Qui de nosaltres hagués pogut sentir la veu d'en Rulet! Vells papers diuen encara -tot venerables i plens d'antigor- que no hi havia en tot Lou qui pogués aparellar-s'hi i que la seva veu era la delícia de damiselles i senyores, i els homes admiraven també aquella potència, aquells pulmons. I era molt bell. «La figura esvelta, noble, era l'orgull dels seus pares i homes savis en l'art d'escultura, feren sa figura esplèndida per gaudir dels ulls».

IV

Era en un bellíssim dia de la primavera quan Rulet, sota de la finestra monumental del castell de la reina, encetà la cançó del perdó.

Una figura jove sortí a escoltar.

Era la reina Cleo, soltera encara. Segons papers «bella, la més bella de tot Lou». Amb els llavis mig badats, com una rosa temptadora (les dents eren espines), escoltava el cavaller.

S'acabà la cançó.

-El poble et demana, oh senyora, que no es mati mai més a ningú.

-Però serà amb una condició. Tu seràs el darrer condemnat. Si tu et desdus, continuarà la llei.

V

Un dia ple d'estiu. La vida en la seva plenitud, forta, gustosa.

Rulet, amb més salut que mai i amb un somriure de franc optimisme, esperava l'hora.

Vingué a cercar-lo un guàrdia sense arma. L'acompanyà i entraren en un bell jardí; el jardí particular i prohibit de la reina, del qual se'n contaven amors. Tot era ple de flors, un perfum suau i exquisit embotia els sentits. L'aire tebi, pur, feia respirar fonament la vida.

I al fons de tot, voltada de flors, la reina Cleo.

-Vols venir al meu costat, bell cantaire?

Rulet somrigué. La visió era magnífica. Els ulls de Cleo es fixaven en ell, el seu cos el cridava i el desitjava. La boca, de foc, vermella, mormolà:

-Vina...!

-Mateu-me, abans!

La reina s'aixecà decidida. Davant seu, Rulet somreia. Fèu senyal al botxí.

Al cap de poc estava preparada una destrat i un piló esperava la víctima.

Cleo s'ho mirava fredament. Dreta, magnífica, prop del botxí, convidava a Rulet al sacrifici.

-Gràcies, Cleo. El teu poble t'estimarà. Tu seràs generosa.

I un cap rodava en mig de roses de cara a Cleo la bella.

VI

Grans festes nacionals. La voluntat del poble era voluntat de la reina. Mai més seria donada cap sentència de mort a Lou.

I en recordança d'aquell home, avui encara, una noia amb la veu viva, mentre canta una cançó, deixa caure cada dia una flor encesa sobre una tomba.

J.M. Riu

Publicat a "SABA"

Periòdic independent de literatura
(Sabadell, octubre de 1934)

INTROIT

Quan en aquells dies de l'any 1934 dedicava el conte "El cavaller del perdó" a la senyoreta Mercè Rodoreda (1909-1983), poc podríem pensar en què, a través dels anys, s'havia de convertir en una de les escriptores més llegendades de la literatura catalana dels nostres dies.

Vàrem col·laborar junts a la revista "Clarisme" que sortia a Barcelona. També hi havia en Josep Janés que més tard s'havia de convertir en un editor de fama internacional.

És una mena de dedicació romàntica: la joventut de tots els temps ho són, poc o molt. En aquell 1934 ens feia il·lusió moltes coses -després vingué la dura realitat de la guerra 36-39- que marcà una profunda experiència, la qual ha fet més dura la pràctica de l'ideal del "Cavaller del perdó". Però la felicitat de tots depèn més que mai d'aquest perdó ideal. Els cors i la ment han de ser nets de tota rancúnia. Només així el mot "cavaller" pot continuar tenint el seu sentit més ampli i generós: l'únic que pot salvar-nos.

J.M. R.